

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-89М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни

«ВИБОРЧЕ ПРАВО»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Право»
спеціальності 081 «Право» денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-методичною
радою з якості Навчально-наукового
інституту права.
Протокол № 2 від 26 вересня 2024 року

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Виборче право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форм навчання [Електронне видання] / Приварський Ю. Ю., Пасічнюк В. Б. – Рівне: НУВГП, 2024. – 22 с.

Укладач: Приварський Юрій Юрійович, к.ю.н., доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Укладач: Пасічнюк Василь Борисович, старший викладач кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Керівник (гарант) освітньої програми: Міщук І. В., к.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного права та галузевих юридичних дисциплін.

ЗМІСТ

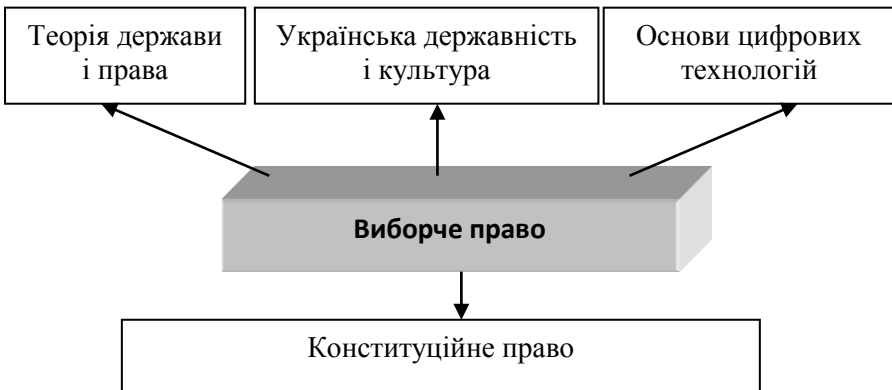
Передмова.....	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура.....	4
1.1. Опис навчальної дисципліни.....	4
1.2. Тематика практичних занять.....	5
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики.....	6
1.4. Критерії та шкала оцінювання.....	7
2. Плани практичних занять.....	9
3. Самостійна робота студента.....	18
4. Рекомендована література.....	20

© Ю. Ю. Приварський,
В. Б. Пасічнюк, 2024,
© НУВГП, 2024

Передмова Шановні студенти!

Ви приступаєте до вивчення навчальної дисципліни «Виборче право». Пропоновані методичні вказівки допоможуть вам зорієнтуватись при підготовці до практичних занять, організувати самостійну роботу.

Взаємозв'язки навчальної дисципліни «Виборче право» з іншими дисциплінами робочого плану, які передують її вивченню та які спираються на її вивчення, представленні наступною схемою.

Результати навчання:

- РН3 - Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.
- РН9 – Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
- РН12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.
- РН18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.
- РН19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

PH20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

PH21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є підготовка фахівців сфери права та публічних і політичних службовців, що працюватимуть в умовах побудови правової держави та ринкової економіки; вивчення здобувачами вищої освіти спеціальності «Право» сукупності правових норм, які регулюють правовідносини пов'язані із формуванням вищих органів влади та органів місцевого самоврядування шляхом застосуванням виборів.

Завданням вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців знань про:

- сутність виборчого права, його зв'язок з публічним управлінням та іншими галузями права;
- систему чинного виборчого законодавства та окремих його елементів;
- теоретичні аспекти виборчого права;
- функції, форми, та принципи здійснення виборів в Україні;
- особливості побудови виборчої системи України;
- способи забезпечення законності під час здійснення виборів;
- структуру виборчого процесу в Україні;
- правовий статус виборчих комісій;
- зміст, структуру виборчих правовідносин;
- особливості застосування юридичної відповідальності за порушення норм виборчого законодавства.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні знати: сутність виборчого права, його зв'язок з публічним управлінням; чинне виборче законодавство; принципи побудови виборчої системи; систему виборчих органів в Україні; способи забезпечення законності при проведенні виборів;

правовий статус, законодавче забезпечення діяльності виборчих комітетів, особливості виборчої системи в Україні;

вміти: тлумачити та застосовувати чинне виборче законодавство; правильно складати виборчу документацію, та процесуальні документи із оскраження проведення, результатів виборів; представляти інтереси в процесах щодо виборчих правопорушень, захищати та відновлювати порушені права під час виборів, приймати правові та управлінські рішення під час проведення виборчих процедур; правильно обраховувати виборчі строки, здійснювати функції щодо забезпечення законності під час виборів, здійснювати представництво різних суб'єктів виборчого процесу перед органами влади та іншими особами та інше.

2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть год, д.ф./з.ф.	Оцінка, балів
Змістовий модуль 1			
1.	Теоретичні аспекти виборчого права України	2/2	6
2.	Джерела виборчого права	2/2	6
3.	Суб'єкти виборчого права в Україні	2/0	12
4.	Принципи виборчого права в Україні.	2/0	12
Змістовий модуль 2			
5.	Конституційно-правові засади проведення виборів в Україні.	2/2	6
6.	Правові засади діяльності виборчих комісій	2/2	6
7.	Порушення та захист виборчого права в Україні.	1/0	6
8.	Характеристика проведення окремих виборів.	1/0	6
	Всього:	14/8	60

Підготовка до практичного заняття повинна включати:

1. Опрацювання лекційного матеріалу за темою заняття.
2. Опрацювання нормативних актів та юридичної практики за темою заняття.
3. Опрацювання методичних, наукових та літературних джерел за темою заняття.
4. Підготовка завдань в рамках самостійної роботи студентів за темою заняття.

Для досягнення мети дисципліни «Виборче право» студентам необхідно вчасно та якісно виконувати практичні завдання та вчасно здати модульні контролю знань.

Додаткові бали студенти можуть отримати за: участь у наукових конференціях, круглих столах, написання наукових тез, статей, рефератів дослідницького характеру за темою курсу. Тему дослідницької роботи студенти можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем.

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- оцінювання роботи студента на лекціях;
- усного опитування на практичних заняттях, оцінки розв'язання ситуаційних завдань та участі у обговоренні проблемних питань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни «Виборче право» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;

- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Незараховано з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Теоретичні аспекти виборчого права України

План заняття

1. Поняття виборчого права як галузі публічного права.
2. Виборче право - складова науки конституційного права України.
3. Предмет та метод виборчого права України.
4. Норми виборчого права України.
5. Суб'єктивне виборче право України.

Контрольні питання:

1. Як відбувалося формування і розвиток виборчого права?
2. Дайте визначення поняття «Виборче право» як галузі права, науки та навчальної дисципліни.
3. Розкрийте виборче право як підгалузь конституційного права України.
4. Що таке активне і пасивне виборче право?
5. Що таке предмет виборчого права України?
6. Коротко охарактеризуйте еволюцію науки виборчого права України.
7. Дайте визначення виборчого права, як юридичної дисципліни.
8. В чому різниця між прямим і непрямим виборчим правом?
9. Назвіть принципи суб'єктивного виборчого права.
10. У чому полягає особливість методу виборчого права України?

Тема 2. Джерела виборчого права

План заняття

1. Поняття джерел виборчого права.
2. Види джерел виборчого права в Україні:
 - 2.1 Конституція України;

- 2.2 Міжнародно-правові акти (як зобов'язальні, так і «м'якого» права, зокрема практика ЄСПЛ);
 - 2.3 Виборчі закони;
 - 2.4 Кодекси інших галузей права, що містять окремі положення, які безпосередньо стосуються виборів;
 - 2.5 Суміжні закони;
 - 2.6 Підзаконні акти;
 - 2.7 Рішення Конституційного Суду України;
 - 2.8 Практика судів загальної юрисдикції (адміністративних судів) щодо розгляду виборчих спорів.
3. Основні тенденції розвитку джерел виборчого права в Україні.
 4. Виборчий кодекс – історія прийняття, структура, місце в виборчому законодавстві.

Контрольні питання:

1. Назвіть визначення джерел виборчого права.
2. Класифікуйте джерела виборчого права за колом суб'єктів правотворення.
3. Як класифікуються джерела виборчого права за ступенем деталізації, за територією дії джерела виборчого права та за часом дії?
4. Міжнародні виборчі стандарти та їх класифікація.
5. Міжнародно-правові акти як джерела міжнародних виборчих стандартів.
6. Історія виникнення міжнародних виборчих стандартів.
7. Основні доктрини співвідношення міжнародного і національного права.
8. Способи імплементації положень міжнародного права у національне законодавство.
9. Поняття міжнародних правових стандартів.
10. Історія виникнення міжнародних правових стандартів.
11. Універсальні та регіональні міжнародні стандарти.
12. Зобов'язальні та рекомендаційні (авторитетні) міжнародні стандарти.
13. Норми м'якого права.

14. Загальна характеристика міжнародних правових стандартів.
15. Співвідношення міжнародно-правових стандартів і національного права держави.
16. Способи імплементації положень міжнародного права у національне право.

Тема 3. Суб'єкти виборчого права в Україні

План заняття

1. Суб'єкти виборчого права України: поняття, ознаки та їх види.
2. Основні суб'єкти виборчого права.
3. Суб'єкти виборчого процесу.
4. Реалізація виборчого права внутрішньо-переміщеними особами в Україні.
5. Міжнародні та іноземні спостерігачі за проведенням виборів.

Контрольні питання:

1. Хто такі суб'єкти виборчого права?
2. У чому полягає різниця між суб'єктами виборчого права та суб'єктами виборчого процесу?
3. Кандидати на виборні посади їхній статус.
4. Охарактеризуйте порядок реалізації виборчого права внутрішньо переміщеними особами.
5. Охарактеризуйте правовий статус кандидата на виборну посади та довіреної особи кандидата на виборну посаду.
6. Опишіть участь у виборчому процесі громадських організацій та засобів масової інформації.
7. Охарактеризуйте правовий статус виборчих комісій.
8. Назвіть органи публічної влади, які сприяють проведенню виборів, їх функції.

9. Які існують обмеження та заборони щодо участі іноземців у проведенні виборів в Україні.
10. Що таке міжнародне та іноземне спостереження за виборами?
11. Які права мають іноземні спостерігачі?
12. Хто є основними учасниками виборчого процесу і чому їх називають суб'єктами?
13. Які функції виконують різні суб'єкти виборчого процесу?
14. Які права та обов'язки мають суб'єкти виборчого процесу?
15. Як взаємодіють між собою різні суб'єкти виборчого процесу?
16. Яку роль відіграють політичні партії та блоки у виборчому процесі?
17. Які вимоги пред'являються до політичних партій та блоків, щоб вони могли брати участь у виборах?

Тема 4. Принципи виборчого права в Україні

План заняття

1. Поняття та система принципів виборчого права.
2. Принципи виборчого права як основа демократичних виборів.
 - 2.1 Виборче право як конституційне право громадян.
 - 2.2 Зв'язок виборчого права з іншими правами людини.
 - 2.3 Роль виборчого права у формуванні політичної волі народу.
3. Основні принципи виборчого права в Україні.
4. Забезпечення принципів виборчого права.

Контрольні питання:

1. Чому дотримання принципів виборчого права є важливим для демократичного суспільства?
2. Що таке виборче право і чому воно є фундаментальним правом громадян?
3. Яка роль принципів у виборчому праві?
4. Хто має право брати участь у виборах в Україні?

5. Які існують обмеження виборчого права і чи є вони обґрунтованими?
6. Як забезпечується рівність всіх виборців перед законом?
7. Що означає пряме і вільне волевиявлення виборців?
8. Які гарантії свободи вибору передбачені законодавством?
9. Яка роль таємного голосування у забезпеченні вільного волевиявлення?
10. Як забезпечується принцип загальності виборчого права?
11. Як забезпечується принцип прямого і вільного волевиявлення?
12. Як забезпечується принцип рівності виборчого права?
13. Які форми дискримінації у виборчому процесі заборонені?
14. Як забезпечується рівність можливостей для кандидатів на виборах?
15. Як забезпечується принцип конкурентності виборів?
16. Які умови необхідні для забезпечення конкуренції на виборах?
17. Які форми агітації дозволені кандидатам?
18. Як забезпечується прозорість підрахунку голосів?
19. Як забезпечується принцип гласності виборчого процесу?
20. Які стадії виборчого процесу повинні бути відкритими для громадськості?
21. Яке право мають громадяни на спостереження за виборами?
22. Як забезпечується публікація результатів голосування?

Правові ситуації

1. Як ви оцінюєте стан дотримання принципів виборчого права в Україні? Наведіть конкретні приклади.
2. Які проблеми виникають при реалізації принципів виборчого права в сучасних умовах?
3. Які пропозиції ви можете внести для вдосконалення виборчого законодавства та практики його застосування?
4. Як громадянин може вплинути на забезпечення дотримання принципів виборчого права?

Змістовий модуль 2

Тема 5. Конституційно-правові засади проведення виборів в Україні

План заняття

1. Поняття вибори та їх функції.
2. Класифікації виборів.
3. Поняття виборчого процесу.
4. Стадії виборчого процесу передбачені законодавством України.
5. Порядок регулювання кожної стадії виборчого процесу.

Контрольні питання:

1. Що таке виборчий процес і які його основні стадії?
2. Які стадії виборчого процесу передбачені законодавством України?
3. Яким чином регулюється кожна стадія виборчого процесу?
4. Яке місце вибори займають у демократичному суспільстві?
5. Які основні функції виконують вибори?
6. Які види виборів передбачені законодавством України?
7. Чим відрізняються різні види виборів?
8. Які нормативно-правові акти регулюють виборчий процес в Україні?
9. Дайте визначення поняття "вибори".
10. Які основні функції виборів в демократичному суспільстві?
11. Яка роль виборів у формуванні політичної влади?
12. У чому полягає відмінність між президентськими та парламентськими виборами?
13. Які особливості місцевих виборів?
14. Що таке виборчий процес? Які основні елементи виборчого процесу?
15. Які основні стадії виборчого процесу передбачені законодавством України? Охарактеризуйте кожен етап виборчого процесу.
16. Якими нормативно-правовими актами регулюється кожна стадія виборчого процесу?

Тема 6. Правові засади діяльності виборчих комісій

План заняття

1. Поняття виборчої комісії та її місце в системі державних органів.
2. Конституційно-правові засади діяльності виборчих комісій.
3. Порядок формування та склад виборчих комісій.
4. Повноваження виборчих комісій.
5. Взаємодія виборчих комісій з іншими суб'єктами виборчого процесу.
6. Гарантії прав виборців при здійсненні виборчими комісіями своїх повноважень.

Контрольні питання:

1. Яка роль виборчих комісій у виборчому процесі?
2. Які види виборчих комісій існують в Україні?
3. Які основні функції Центральної виборчої комісії та територіальних виборчих комісій?
4. Які гарантії незалежності виборчих комісій передбачені законом?
5. Яким чином формуються виборчі комісії різних рівнів?
6. Які вимоги пред'являються до членів виборчих комісій?
7. Які підстави для припинення повноважень членів виборчих комісій?
8. Які повноваження мають виборчі комісії на стадії підготовки до виборів?
9. Які повноваження мають виборчі комісії в день голосування та на стадії підрахунку голосів та встановлення результатів виборів?
10. Яка відповідальність передбачена для членів виборчих комісій за порушення виборчого законодавства?
11. Які дисциплінарні стягнення можуть бути застосовані до членів виборчих комісій?
12. Хто має право притягнути члена виборчої комісії до відповідальності?
13. Яка взаємодія існує між виборчими комісіями та кандидатами на виборні посади?
14. Яка взаємодія існує між виборчими комісіями та спостерігачами?
15. Яка взаємодія існує між виборчими комісіями та політичними партіями?

Тема7. Порушення та захист виборчого права в Україні.

План заняття

1. Поняття порушення виборчого права.
2. Типові порушення виборчого права в Україні.
3. Захист виборчого права.
4. Роль громадянського суспільства у захисті виборчого права.

Контрольні питання:

1. Що таке порушення виборчого права? Наведіть приклади.
2. Які найбільш поширені види порушень виборчого права в Україні?
3. Чим відрізняються адміністративні та кримінальні порушення виборчого законодавства?
4. Які найбільш поширені види порушень виборчого права в Україні?
5. Які способи захисту виборчого права передбачені законодавством України?
6. Як класифікуються порушення виборчого права?
7. Хто має право звернутися до суду із скаргами на порушення виборчого права?
8. Які строки для звернення до суду із скаргами на порушення виборчого права?
9. Які способи захисту виборчого права передбачені законодавством України?
10. Яка відповідальність передбачена за порушення виборчого права?
11. Хто несе відповідальність за порушення виборчого права?
12. Які фактори впливають на обрання виду відповідальності за порушення виборчого права?

Практичні завдання:

1. Складіть алгоритм дій виборця у випадку виявлення порушення його виборчих прав.
2. Проаналізуйте судову практику з питань захисту виборчого права.
3. Підготуйте презентацію про міжнародні стандарти демократичних виборів.
4. Створіть пам'ятку для спостерігачів на виборах.

Тема 8. Характеристика проведення окремих видів виборів

План заняття

1. Загальні засади організації та проведення виборів в Україні.
2. Характеристика президентських виборів.
3. Характеристика парламентських виборів.
4. Характеристика місцевих виборів.
5. Порівняльна характеристика різних видів виборів.

Контрольні питання:

1. Які основні види виборів проводяться в Україні?
2. Які є спільні та відмінні риси різних видів виборів?
3. Яка роль Центральної виборчої комісії та територіальних виборчих комісій у проведенні виборів?
4. Які основні принципи організації та проведення виборів закріплені в законодавстві України?
5. Які особливості висування кандидатів у Президенти України?
6. Яка тривалість повноважень Президента України?
7. Які вимоги пред'являються до кандидатів у Президенти?
8. Яка процедура підрахунку голосів на президентських виборах?
9. Які виборчі системи використовуються для обрання народних депутатів України?
10. Які особливості висування кандидатів у народні депутати?

11. Яка роль політичних партій у парламентських виборах?
12. Яка процедура розподілу мандатів на парламентських виборах?
13. Які органи місцевого самоврядування обираються на місцевих виборах?
14. Які особливості виборчих систем на місцевих виборах?
15. Які вимоги пред'являються до кандидатів на місцевих виборах?
16. Яка роль місцевих громад у проведенні місцевих виборів?
17. Які основні стадії виборчого процесу?
18. Яка роль засобів масової інформації у виборчому процесі?
19. Які права та обов'язки мають виборці?
20. Які гарантії чесних і прозорих виборів передбачені законодавством?

3. Самостійна робота студентів

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню студентами матеріалу з навчальної дисципліни “Виборче право” та формуванню у них навичок та вмінь одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи студентів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- вибір теми, розробка плану та написання доповіді;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності студентів у сесію.

Перелік тем рефератів:

1. Історичний розвиток виборчого права в Україні.

2. Принципи виборчого права: універсальність, рівність, прямість, таємність, вільність волевиявлення.
3. Правові засади виборчого процесу в Україні.
4. Міжнародні стандарти демократичних виборів та їх впровадження в Україні.
5. Роль виборчого права в демократичному суспільстві.
6. Порівняльний аналіз виборчих систем різних країн.
7. Виборче право як складова конституційного права.
8. Виборчі права громадян: теоретичні засади та практична реалізація.
9. Мажоритарна виборча система: види та особливості.
10. Пропорційна виборча система: види та особливості.
11. Змішані виборчі системи: переваги та недоліки.
12. Вплив виборчої системи на результати виборів.
13. Виборчі бар'єри: їхня роль та вплив на політичну систему.
14. Виборчі комісії: структура, повноваження, відповідальність.
15. Політичні партії як суб'єкти виборчого процесу.
16. Кандидати на виборні посади: висування, реєстрація, права та обов'язки.
17. Виборці: права та обов'язки.
18. Спостерігачі на виборах: їхній статус та роль.
19. Підготовка до виборів: основні етапи.
20. Виборча кампанія: її організація та фінансування.
21. День голосування: процедура голосування та підрахунку голосів.
22. Встановлення результатів виборів та оскарження.
23. Виборчі технології: їх вплив на результати виборів.
24. Поняття порушення виборчого права.
25. Види порушень виборчого права та їх кваліфікація.
26. Відповідальність за порушення виборчого права.
27. Захист виборчих прав: судові та позасудові способи.
28. Вплив соціальних мереж на виборчий процес.
29. Проблеми підкупу виборців.

30. Використання адміністративного ресурсу на виборах.
31. Фальсифікація результатів виборів.
32. Роль іноземного фактору у виборчих процесах.
33. Виборчі системи країн Європейського Союзу.
34. Виборчі системи США.
35. Виборчі системи країн Східної Європи.
36. Міжнародні стандарти демократичних виборів та їх впровадження в різних країнах.
37. Виборче право національних меншин.
38. Виборче право громадян, які проживають за кордоном.
39. Виборче право військовослужбовців.
40. Виборче право осіб з інвалідністю.
41. Електронне голосування: переваги та ризики.
42. Виборче право в умовах воєнного стану.
43. Виборче право в адміністративно-територіальних одиницях.
44. Поняття політичної партії та її роль у виборчому процесі.
45. Теоретичні основи виборчого права.
46. Соціологічні аспекти виборчої поведінки.
47. Психологічні аспекти виборчої поведінки.
48. Виборче право як інструмент легітимації влади.
49. Аналіз конкретних виборчих кампаній в Україні.
50. Розробка пропозицій щодо вдосконалення виборчого законодавства.

4. Рекомендована література

Основна література:

1. Бернацький Б. Позбавлення та обмеження активного виборчого права у контексті міжнародних виборчих стандартів та демократичних принципів. Український часопис міжнародного права. 2016. № 3. С. 67–76.

2. Бакумов О.С. Конституційне право громадян України на участь у виборах і референдумах та проблеми його реалізації: монографія. Харків: Право, 2015. 248 с.

3. Діденко О. М. Конституційно-правові гарантії права обирати та бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні : дис. ... д-ра філософії [спец. 081 – Право] / Національна академія внутрішніх справ; Інститут законодавства Верховної Ради України. Київ, 2021. Дата захисту : 27.06.2022. 222 с.

4. Копинець Ю. Ю. Парламентські вибори у країнах Європейського Союзу у 2018 році: характеристика електоральних результатів та конфігурацій партійного ландшафту / Ю. Ю. Копинець // Політикус : наук. журнал. – 2020. – № 3. – С. 44–52.

5. Мохончук Б.С. Виборча система України як конституційноправовий інститут: дис. здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук. 12.00.02. – конституційне право; муніципальне право. Харків. 2017. 216 с.

6. Натуркач Р.П., Бисага Ю.М., Белов Д.М. Виборче право в правовій системі України: Монографія. Ужгород: ТИМРАНИ. 2015. 140 с.

7. Нестерович В.Ф. Виборче право України: Підручник. Київ. Видавництво Ліра-К. 2017. 504 с.

Допоміжна

1. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 38. – Ст.502.

2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – № 31. – Ст.429

3. Баймуратов М. О. Міжнародні виборчі стандарти: правова природа, змістовна та системна характеристика, актуальні питання імплементації в законодавство України. Маріуп. держ. ун-т. Представництво європ. орг. публіч. права в Україні. Суми. 2012. 227 с.

Інформаційні ресурси

1. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Електронний ресурс.URL: <https://www.kmu.gov.ua>
2. Офіційний вебпортал парламенту України. Електронний ресурс.URL rada.gov.ua
3. Судова влада України. Електронний ресурс.URL <https://court.gov.ua>
4. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
5. Про Державний реєстр виборців: Закон України від 22.02.2007 № 698-V.URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/698-16>.
6. Виборчий кодекс України від 19.12. 2019 № 396-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>
7. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 № 2365-III.URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
8. Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30 червня 004 р. № 1932-VI (із змін.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>
9. Загальна декларація прав людини від 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
10. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
11. Конвенція про захист прав людини та основних свобод від 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
12. Американська конвенція про права людини від 1969 р. URL: <https://constituanta.blogspot.com/2011/02/1969.html>
13. Африканська хартія прав людини та народів від 1986 р. URL: <http://hrlibrary.umn.edu/russian/instree/Rz1afchar.html>
14. Документ Копенгагенської наради Конференції по людському виміру Наради по безпеці та співробітництву у Європі від 1990 р. URL: <http://www.vyborkom.org/kb/article.php?id=17>
15. Декларація про критерії вільних та справедливих виборів Міжпарламентської ради від 1994 р. URL: <http://www.vyborkom.org/kb/print.php?id=18>
16. Кодекс належної практики у виборчих справах. Венеціанська комісія. 18-19 жовтня 2002. URL: https://eos.cartercenter.org/uploads/document_file/path/279/CoE_Venice_Commission_Code_of_Good_Practice_UK.pdf 1515